

NABOR POTREBNIH STORITEV ZA PROCES DEINSTITUCIONALIZACIJE

	POTREBNA STORITEV	PRAVICA	OPIS, razčlenitev storitve
1	NASTANITEV V SKUPNOSTI (in preselitev iz institucij)	Pravica do neodvisnega življenja v skupnosti in Pravica do preselitve iz institucionalne oskrbe	a) Stanovanjske skupine: <ul style="list-style-type: none"> • z dolgotrajno podporo • prehodne stanovanjske skupine z največ 3. letno podporo za odrasle in mladostnike • za urgentne namestitve • za začasno razbremenitev družine b) preselitev in podpora pri preselitvi iz institucij c) Individualne bivanjske enote (s podporo, brez podpore) d) Nadomestne družine – usposobljene rejniške družine za odrasle in mladostnike
2	OSEBNA ASISTENCA	Pravica do neodvisnega življenja v skupnosti	pomoč pri vsakodnevni opravi (od nege, spremstva, gospodinjske pomoči ipd) za osebe, ki potrebujejo kontinuirano pomoč v večjem obsegu
3	PSIHOSOCIALNA POMOČ	Pravica do svetovanja, osebne rasti, informiranja	Svetovanja: <ul style="list-style-type: none"> a) • osebno, po telefonu, spletno svetovanje - za uporabnike, svojce in bližnje osebe b) vodene skupine za samopomoč s podporo za: <ul style="list-style-type: none"> • uporabnike • svojce in bližnje osebe c) uporabniške skupine za samopomoč d) skupine za samopomoč svojcev in bližnjih oseb e) programi vseživljenjskega učenja; ohranjanje veščin, znanja in pridobivanje novih veščin, znanja f) Vrstniško svetovanje g) supervizija in svetovanje za nadomestne družine
4	POMOČ DOMA	Pravica do neodvisnega življenja v skupnosti	Pomoč na domu (pomoč v gospodinjstvu, nega) za manjši obseg potrebe po pomoči pri tovrstnih vsakdanjih aktivnostih

5	INDIVIDUALNA PODPORA	Pravica do neodvisnega življenja v skupnosti	Podpora pri opravljanju vsakodnevnih aktivnosti na domu ali zunaj njega (pri npr. urejanju osebnih zadev) s pomočjo podporne osebe: - osebno (na domu, zunaj njega) - po telefonu, mailu Individualna podpora na daljavo pri zdravstveni oskrbi – telemedicina (po telefonu, po mailu) Podpora družini in svojcem
6	SPREMSTVO	Pravica do mobilnosti	spremstvo pri vsakodnevnih aktivnosti izven doma
7	PREVOZI	Pravica do mobilnosti	Potrebe po prilagojenih prevozov zaradi zmanjšane mobilnosti, nedostopnega javnega prevoza; nemožnosti koriščenja javnega prevoza Potreba po prevozu zaradi odsotnosti javnega prevoza
8	ZAGOVORNIŠTVO, SAMOZAGOVORNIŠTVO IN PRAVNA POMOČ	Pravica do varstva pravic	Zagovorništvo, samozagovorništvo in pravna pomoč na področju duševnega zdravja, gibalnih, senzornih in intelektualnih ovir (profesionalno, laično, kolektivno,) Varstvo konkretnih pravic uporabnika storitev tako na področju duševnega zdravja, socialno varstvenih in zdravstvenih storitev, rehabilitacije, zaposlovanja, izobraževanja itd.
9	DNEVNI CENTER	Pravica do socialne vključenosti	Dnevni centri druženja, kreativnega preživljanja prostega časa, ustvarjalnosti, socialne vključenosti, učenja socialnih veščin, vključevanja v širše družbeno okolje, pridobivanja novih znanj ipd.
10	POMOČ NA DELOVNEM MESTU IN PRI ZAPOSLOVANJU	Pravica do zaposlitve, pravica do socialne vključenosti, Pravica do zaposlitvene rehabilitacije Pravica do pridobivanja in ohranjanja delovnih znanj in izkušenj	Individualna podpora na delovnem mestu, pomoč pri iskanju zaposlitve, pridobivanje novih znanj in veščin z namenom zaposlitve, mentoriranje integriranih zaposlitev.

11	KRIZNI TIMI	Pravica preživeti duševno krizo na domu	Regionalni programi skupnostnih multidisciplinarnih kriznih timov za duševno zdravje
12	KRIZNI CENTRI	Pravica preživeti duševno krizo zunaj bolnišničnega okvirja	Mreža regionalnih programov varnih hiš za preživljanje duševne krize s podporo skupnostnega multidisciplinarnega tima
13	REGIONALNI CENTRI ZA SKUPNOSTNO PSIHIATRIČNO OBRAVNAVO	Pravica do celostne psihiatrične obravnave na primarni zdravstveni ravni	Mreža interdisciplinarnih timov povezanih v Regionalne centre za skupnostno psihiatrično obravnavo

1. Storitve od točke 1 do 9 (razen 1b, 1c, 1d in 3g) se sedaj izvajajo v obliki programov NVO. Izvajajo se že vrsto let kot samostojni programi ali sestavni del le-teh. Večina ima tudi pridobljeno verifikacijo s strani Socialne zbornice in so že leta vključeni v mrežo socialno varstvenih programov, ali pa imajo za določeno aktivnost koncesijo. Te storitve se morajo vezati na posameznika in postati uzakonjena pravica. Potrebno je spremeniti zakonodajo na način, da bodo te pravice postale dostopne vsem uporabnikom, ki jih potrebujejo in ne bodo omejene s »številom prostih kapacitet v posameznem programu« na posameznem področju. Za nekatere med njimi, npr. osebno asistenco, obstaja že pripravljen zakonodajni predlog. Določene storitve izvajajo tudi izvajalci institucionalnega varstva. Predvidevamo, da izvajalci teh storitev ne bodo le NVO, temveč tudi javni zavodi in zasebni sektor.

Dokler se ne pripravijo in stopijo v veljavo potrebne zakonske spremembe, je potrebno že v letu 2016 konkretno povečati razpoložljiva mesta (in s tem tudi sredstva za tovrstne vsebine) v socialno varstvenih programih z zgornjimi vsebinami, ki jih izvajajo nevladne organizacije. Le tako se namreč deinstitucionalizacija lahko odvija. Potrebno je tudi razpisati programe izobraževanja potrebnih kadrov za delo v skupnosti. Kakovost opravljenih storitev v skupnosti je ključno vprašanje, s katerim se morajo soočiti vsi izvajalci storitev v skupnosti.

2. Za programe od 10 - 13 ter za storitve 1b, 1c, 1d in 3g je potrebno razpisati pilotne projekte in eksperimentalne programe z namenom preverjanja, evalviranja in razvoja – nove potrebne storitve v skupnosti. Razpise je potrebno oblikovati na način, da se več NVO lahko skupaj prijavi za izvajanje pilotnih projektov. Nujno je pričeti s konkretnimi preselitvami iz institucionalne oskrbe v življenje v skupnosti. Pilotne projekte preselitve je potrebno začeti čim prej; razpis do konca leta 2015; preselitve 150 oseb v letu 2016.

3. Za **realizacijo storitve in pravice** pod točko 11, **12, 13** predlagamo sodelovanje z Regionalnimi centri za skupnostno psihiatrično obravnavo in nujno sodelovanje ter dogovor med MDDSZ in Ministrstvom za zdravje, ki že financira pilotski program Regionalnih centrov za skupnostno psihiatrično obravnavo na primarni zdravstveni ravni (točka **13**).